

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U005219

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 15-09-2026

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сердюк Артем Ігорович

2. Artem Serdyuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0060-1311

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 054

Назва наукової спеціальності: Соціологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Соціологія

Дата захисту: 12-09-2026

Спеціальність за освітою: Програмне забезпечення автоматизованих систем

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 000000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 16229

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Києво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Києво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Англійська

Коди тематичних рубрик: 04.21.21, 04.21.45, 04.51.41

Тема дисертації:

1. Механізми організаційної адаптації до соціального розриву, спричиненого повномасштабним російським вторгненням в Україну

2. Mechanisms of organizational adaptation to social disruption caused by the full-scale russian invasion of Ukraine

Реферат/анотація:

1. Сердюк А. І. Механізми організаційної адаптації до соціального розриву, спричиненого повномасштабним російським вторгненням в Україну. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 054 «Соціологія» (05 – Соціальні та поведінкові науки). – Національний університет «Києво-Могилянська академія», Київ, 2026. 24 лютого 2022 року повномасштабне російське вторгнення в Україну спричинило соціальний розрив: ззовні нав'язаний розлад інституційних механізмів. На тій самій соціальній тканині діють два шляхи адаптації: організаційний, через формальні інституції, і самоорганізаційний, через неформальні інституції. В умовах тривалої війни вони конкурують за ресурси. Інституційна теорія, мережева теорія та теорія кризової агентності (Л. Бевзенко) пояснюють частини цього процесу, але не його популяційну взаємодію і пороги. Об'єктом дослідження є організаційна адаптація до соціального розриву, спричиненого вторгненням. Предметом дослідження є

механізми цієї адаптації та структура режимів, що виникає внаслідок їхньої взаємодії. Мета дослідження – встановити, як формальні інституційні та неформальні самоорганізаційні механізми взаємодіють як складна адаптивна система і породжують наслідки на рівні популяції. Завдання дослідження: емпірично виявити механізми; формалізувати їх в агентній моделі, відкаліброваній на воєнних даних; валідувати модель; встановити режими, точки зламу і зворотність. Теоретично дослідження інтегрує теорію кризової агентності, інституційну та мережеву теорії, соціологію катастроф і організаційну екологію у логіці складних адаптивних систем. Емпіричне дослідження містить 37 напівструктурованих інтерв'ю з власниками та керівниками (2022–2023) і CAWI-опитування 35 організацій (лютий 2026). У NetLogo 7.0.3 формалізовано 27 емпірично виявлених механізмів із 38 правилами поведінки. Валідація поєднує патерн-орієнтоване тестування, структурне порівняння, гіпотетичні сценарії та діагностику складних систем у 22 200 запусків моделі. Емпіричну базу доповнюють агреговані воєнні дані. Центральним результатом є інституційний парадокс: держава потрібна для виживання організацій в умовах війни, але після певного порогу вона пригнічує неформальну адаптацію, від якої виживання також залежить. За повного державного забезпечення розширення сфери діяльності зменшується на 25,5 відсоткового пункту порівняно з відсутністю держави. Самоорганізаційний шлях перевершує організаційний, а децентралізовані конфігурації перевершують централізовані. Адаптація є диспозиційною, а не реактивною: наявні просоціальні диспозиції визначають результати сильніше, ніж гострота кризи. Три точки зламу обмежують життєздатність: воєнні втрати, інституційна спроможність і мережева зв'язність; фрагментація мережі, а не пряма дія загрози, є безпосередньою причиною загибелі організацій. Взаємодія двох шляхів породжує чотири режими: «Життєздатний», «У стані стресу», «Деградований» і «Зруйнований». Наслідки війни є вибірково незворотними: матеріальна інфраструктура відновлюється після зниження загрози, але капітал згуртованості вичерпується через активацію, якої потребує адаптація. Це стійкість без адаптації: збережена матеріальна спроможність за ослабленої соціальної тканини. Вперше організаційну адаптацію в умовах тривалої війни визначено як складну адаптивну систему з двома шляхами, що взаємодіють, і порогами між ними; кількісно описано інституційний парадокс; продемонстровано структурну перевагу самоорганізаційного шляху; встановлено мережеву зв'язність як безпосередню умову виживання. Теорія кризової агентності, трифазна модель соціальної напруженості та патерн стійкості без адаптації набули подальшого розвитку через обчислювальну формалізацію і кількісну оцінку, зокрема через виявлення четвертого, деградованого режиму. Також створено систематичний перелік 27 механізмів, 11 з яких виявлено абдуктивно. Дослідження удосконалює практику агентного моделювання через восьмикритеріальну оцінку доцільності його застосування і схему вибору методу валідації, що охоплює 76 сценаріїв. Результати можуть бути використані для політики воєнної стійкості та повоєнної відбудови через визначення межі, за якою регуляторне й мобілізаційне навантаження пригнічує самоорганізаційну адаптацію. Дисертацію виконано в межах теми «Соціокультурні трансформації та динаміка соціальних нерівностей в українському суспільстві» (121U112229), НаУКМА. Вона складається зі вступу, 6 розділів, висновків, 176 джерел і 6 додатків. Ключові слова: агентне моделювання, обчислювальні соціальні науки, механізми, організаційна адаптація, соціальна інтеграція, політичні трансформації, Україна, російсько-українська війна, війна в Україні, повномасштабне вторгнення, війна, збройний конфлікт, парадигма складності, кількісні методи, політична довіра.

2. Serdyuk A. I. Mechanisms of organizational adaptation to social disruption caused by the full-scale russian invasion of Ukraine. – Dissertation research submitted as a manuscript. This PhD thesis is submitted in fulfillment of the requirements to obtain the degree of Doctor of Philosophy in the Program Subject Area 054 «Sociology» (05 – Social and Behavioral Sciences). – National University of Kyiv-Mohyla Academy, Kyiv, 2026. On February 24, 2022, russia's full-scale invasion of Ukraine produced social disruption: an externally imposed breakdown of institutional arrangements. Two adaptation pathways operate on the same social fabric: the organizational pathway, through formal institutions, and the self-organizational pathway, through informal institutions. Under sustained warfare, they compete for resources. Institutional theory, network theory, and the crisis-agency framework (L. Bevzenko) explain parts of this process, but not its population-level interaction or thresholds. The object of research is organizational adaptation to social disruption caused by the invasion. The subject is the

mechanisms of this adaptation and the regime structure their interaction produces. The purpose is to establish how formal institutional and informal self-organizational mechanisms interact as a complex adaptive system to produce population-level outcomes. The tasks are to identify mechanisms empirically; formalize them in an agent-based model calibrated on wartime data; validate the model; and establish regimes, tipping points, and reversibility. The theory integrates the crisis-agency framework, institutional, network, disaster, and organizational ecology theories within complex adaptive systems logic. The empirical investigation comprises 37 semi-structured interviews with owners and managers (2022–2023) and a CAWI survey of 35 organizations (February 2026). Twenty-seven empirically grounded mechanisms are formalized in a NetLogo 7.0.3 agent-based model with 38 behavioral rules. Validation combines pattern-oriented testing, structural comparison, counterfactual scenarios, and complex systems diagnostics in 22,200 model runs. The empirical basis is supplemented by aggregate wartime data. The results show an institutional paradox: government is necessary for organizational survival under warfare, but beyond a threshold it crowds out the informal adaptation on which survival also depends. With full government provision, domain expansion drops by 25.5 percentage points relative to the no-government condition. The self-organizational pathway outperforms the organizational pathway, and decentralized configurations outperform centralized ones. Adaptation is dispositional rather than reactive: pre-existing prosocial dispositions determine outcomes more than crisis severity. Three tipping points bound viability: military attrition, institutional capacity, and network connectivity; network fragmentation, not threat exposure, is the proximate cause of organizational death. The interaction of the two pathways produces four regimes: Viable, Stressed, Degraded, and Collapsed. War damage is selectively irreversible: material infrastructure recovers when the threat recedes, but solidarity capital is consumed by the activation adaptation requires. This is resilience without adaptation: retained material capacity with weaker social fabric. For the first time, the study specifies organizational adaptation in sustained warfare as a complex adaptive system with two interacting pathways and thresholds; quantifies the institutional paradox; demonstrates the structural advantage of the self-organizational pathway; and establishes network connectivity as an immediate condition of survival. The crisis-agency framework, the three-phase model of social tension, and the pattern of resilience without adaptation are further developed through computational specification and quantification, including a fourth, Degraded regime. The study also provides a systematic inventory of 27 mechanisms, 11 discovered abductively. The study improves ABM practice through an eight-criterion assessment of appropriateness and a validation-method selection framework covering 76 scenarios. The results can inform wartime resilience and reconstruction policy by specifying the limit beyond which regulatory and mobilization burden suppresses self-organizational adaptation. The dissertation was prepared within the research topic «Sociocultural Transformations and Dynamics of Social Inequalities in Ukrainian Society» (121U112229), NaUKMA. It consists of an introduction, 6 chapters, conclusions, 176 references, and 6 appendices. Keywords: agent-based modeling, computational social science, mechanisms, organizational adaptation, social reintegration, political transformations, Ukraine, russo-Ukrainian war, war in Ukraine, full-scale invasion, war, armed conflict, complexity paradigm, quantitative methods, political trust.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Сердюк А.І. (2026). Вибір агентного моделювання як методу соціального дослідження: практичні рекомендації. Український соціум, 1(96), 43–60.

- Сердюк, А. (2025). Вибір методів валідації для агентних моделей: практичні підходи. Наукові записки НаУКМА. Соціологія, 8, 4–15.
- Сердюк, А. (2023). Організаційна адаптація до соціального розриву, спричиненого повномасштабним російським вторгненням в Україну. Наукові записки НаУКМА. Соціологія, 6, 39–49.
- Serdyuk, A. (2025). Validation strategies for agent-based models in social science: Insights from modeling of migration caused by the full-scale russian invasion of Ukraine. In Russian war against Ukraine: Transformations of social institutions and practices: Proceedings of the academic and practical conference (pp. 182–187). National University of Kyiv-Mohyla Academy.
- Serdyuk, A. (2025). Agent-based simulating of Ukrainian universities adaptation to a full-scale russian invasion. In Proceedings of the XV International Scientific and Practical Conference "Sociology, social work and social security: Regulation of social problems" (pp. 68–73).
- Serdyuk, A. (2025). Policy responses and organizational adaptation of Ukrainian universities during the full-scale russian invasion: An agent-based approach. In T. Nahorniak & I. Zaichenko (Eds.), Interdisciplinary expertise for the recovery and development of Ukraine: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (pp. 216–221). National University of Kyiv-Mohyla Academy.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами: 121U112229

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пугачова Олена Геннадіївна
2. Olena Pugachova

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0009-1586-0306

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сидоров Микола Володимир-Станіславович

2. Mykola Sydorov

Кваліфікація: к. ф.-м. н., доц., 01.05.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5333-8393

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Код за ЄДРПОУ: 02070944

Місцезнаходження: вул. Володимирська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бевзенко Любов Дмитрівна

2. Lyubov Bevzenko

Кваліфікація: д. соц. н., пров.н.с., 22.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4020-1937

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут соціології Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 02030293

Місцезнаходження: вул. Шовковична, Київ, 01021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Мажак Ірина Михайлівна

2. Iryna Mazhak

Кваліфікація: к. соц. н., доцент, 22.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0190-0126

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марценюк Тамара Олегівна

2. Tamara Martsenyuk

Кваліфікація: к. соц. н., доцент, 22.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4785-5618

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Кієво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: 03wfca816

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Чабанна Маргарита Валеріївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Чабанна Маргарита Валеріївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Басенко Олена Едуардівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна